

czeństwo „nowopruskie” wobec tradycji krzyżackich, w którym zaznaczono, że negatywna opinia o tradycji krzyżackiej w społeczeństwie przetrwała aż do końca XVIII wieku. Wspomnieć należy także o tekście dotyczącym Jana Dantyszka, który dzięki swojej działalności dyplomatycznej i twórczości poetyckiej stał się jedną z najwybitniejszych postaci epoki renesansu.

Pracę zamykają indeksy nazwisk oraz nazw geograficznych, co stanowi również pewne uzupełnienie omawianej publikacji.

Mikołaj Tomaszewski (Toruń)

Janusz Małłek, *Opera selecta vol. 1. Polen Preussen vom 15. bis zum 18. Jahrhundert. Bestandsaufnahme und Perspektiven*, Toruń 2011, ss. 575

Nakładem Wydawnictwa Naukowego UMK w Toruniu ukazał się pierwszy z czterech planowanych tomów poświęcony dziejom Prus Królewskim i Książęcym w XV–XVIII w. pióra Janusza Małłka. Zasadniczą część książki poprzedzają przedmowy autorstwa Andrzeja Radziwińskiego oraz Jacka Gzelli, którzy omówili pokrótce ogromny dorobek naukowy oraz zainteresowania badawcze autora. Warto nadmienić, że Janusz Małłek zajmuje się od wielu lat dziejami Prus Królewskich i Książęcych, dziejami reformacji, historią Skandynawii, a także historią Mazur. Praca została napisana w całości w języku niemieckim i składa się łącznie z trzydziestu sześciu artykułów, obejmujących różne obszary zainteresowań Janusza Małłka. Większość artykułów była już wcześniej publikowana w różnych periodykach naukowych. Trzy artykuły zamieszczone w tomie przedstawiają nowe ustalenia badawcze autora. Autor zaznaczył we wstępie, że książka ta została wydana ku pamięci Iselin Gundermann i Brigitte Pochmann, z którymi w przeszłości planował zrealizować różnego typu projekty badawcze, lecz z powodów losowych nie udało się ich z powodzeniem zakończyć.

Książkę podzielono na pięć części. Pierwsza z nich (*Zwei telle Preussens. Forschungsstand und Forschungsperspektiven*) składa się z sześciu artykułów omawiających dzieje Prus, a także cele badawcze, które można sobie postawić w przyszłości. Wywody autora dotyczą reformacji, kultury i polityki. W tej części książki czytelnik

może znaleźć informacje dotyczące centrów naukowych rozwijających się w czasach nowożytnych na obszarze Prus Królewskich i Książęcych.

Druga część (*Polnische und preussische Politik in der frühen Neuzeit*) poświęcona została kulturalnym związkom Europy Zachodniej z Prusami, a także prawnym aspektom funkcjonowania tego regionu na tle specyficznego ustroju Rzeczypospolitej w XV–XVIII w. Ważnym elementem polityki prowadzonej wobec Prus była unia lubelska z 1569 roku.

Część trzecia (*Die Reformation in Polen und Preussen*) omawia zagadnienia związane z rozwojem i upadkiem reformacji na omawianym obszarze. Poruszona tematyka obejmuje m.in.: najważniejsze ośrodki protestanckie w Prusach, rolę Colloquium Charitativum w historii, czy też działalność Stanisława Hozjusza, będącego jednym z wrogów propagowania protestantyzmu na obszarze północnej Polski.

Kolejna część (*Kulturelles Leben in Polen und Preussen im 16. und 17. Jahrhundert*) przedstawia wyniki badań autora nad kulturą i mentalnością społeczeństwa katolickiego i wyznawców religii reformowanych na terenie Prus Królewskich i Książęcych. Przybliżono tutaj rolę ośrodków miejskich, takich jak Malbork i Królewiec i ich znaczenie dla badanej problematyki. W tej części książki można znaleźć również artykuł poświęcony polskim studentom uczącym się w Królewcu. W ostatniej części książki (*Die Gesellschaft Preussens. Grosse Gestalten der Renaissance und der Reformation*) Janusz Małek przedstawił także sześć artykułów poświęconych sławnym i zasłużonym postaciom reformacji i renesansu. Została tutaj opisana działalność takich osób, jak Jan Łaski, Marcin Luter, Filip Melanchton i oczywiście Mikołaj Kopernik.

Opracowanie uzupełniają uwagi bibliograficzne ujawniające szeroką i skrupulatną kwerendę archiwalną oraz biblioteczną. Publikację zamyka indeks nazwisk i nazw geograficznych, co może pomóc czytelnikowi w wyszukiwaniu informacji na dany temat.

Mikołaj Tomaszewski (Toruń)